

Aprob _____ semnat _____

data 18 martie 2019

Maia BĂNĂRESCU

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului

RAPORT PRIVIND VIZITA PREVENTIVĂ
CENTRUL DE PLASAMENT TEMPORAR AL STRĂINILOR
din subordinea BIROULUI MIGRAȚIE ȘI AZIL
al MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE a R. MOLDOVA

06 decembrie 2018

Raportul a fost elaborat de,
angajații Oficiului Avocatului Poporului,
Direcția prevenirea torturii:

- *Lilian TUDOSAN, consultant superior, Direcția prevenirea torturii OAP*
- *Iurie DUBENCO, consultant superior, Direcția prevenirea torturii OAP*
- *Alexandru ZUBCO, Șef, Direcția prevenirea torturii OAP*

A. INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

În conformitate cu dispozițiile paragrafului 8 din Regulamentul de organizare și funcționare a Oficiului Avocatului Poporului aprobat prin Legea nr.164/2015 și a art.24, al.2 din Legea cu privire la Avocatul Poporului nr.52/2014, dispoziției Avocatului Poporului la 06 decembrie 2018 a fost efectuată o vizită preventivă la Centrul de plasament temporar a străinilor (*în continuare CPTS*), aflat în subordinea Biroului migrație și azil al MAI (*în continuare BMA*).

Scopul vizitei: Monitorizarea generală a situației privind respectarea drepturilor persoanelor străine deținute temporar, împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente inumane sau degradante.

Standarde de monitorizare:

- 1) Rezoluția CES nr.663 C (XXIV) din 31/07/1957 privind Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților;
- 2) Recomandarea Comitetului de miniștri ai statelor membre, referitoare la Regulile penitenciare europene REC (2006)2;
- 3) Rezoluția ONU nr.43/173 din 09/12/1988 privind Principiile pentru protecția persoanelor aflate sub orice formă de detenție sau închisoare;
- 4) Rezoluția ONU A/RES/57/199 din 18/12/2002 privind Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.
- 5) Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova.
- 6) Legea nr. 270 din 18 decembrie 2008 privind azilul în Republica Moldova.
- 7) Hotărârea Guvernului nr. 492 din 07 iulie 2011 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedurile de returnare, expulzare și readmisie a străinilor de pe teritoriul Republicii Moldova.
- 8) Hotărârea Guvernului nr. 493 din 07 iulie 2011 pentru aprobarea cu privire la aprobarea Regulamentului Centrului de Plasament Temporar al Străinilor.

Monitorizare anterioară:

16.02.18, Consiliul pentru prevenirea torturii,
24.02.18, Consiliul pentru prevenirea torturii.

NOTĂ: Aspectele relatate în Raportul de vizită descriu exclusiv situația din ziua monitorizării!

B. INFORMAȚII GENERALE DESPRE INSTITUȚIE

CPTS este singura entitate specializată, subordonată autorității competente pentru străini (BMA) și destinată cazării temporare a străinilor declarați indezirabili sau împotriva cărora s-a dispus măsura returnării ori expulzării, inclusiv, care au fost luați în custodie publică.

Centrul asigură și garantează străinilor protecție și asistență în realizarea deplină și eficientă a drepturilor lor; tratare respectuoasă și demnă, cazare pe durata stabilită de legislația în vigoare. CPTS este finanțat din contul alocațiilor de la bugetul de stat, aprobate pentru Ministerul Afacerilor Interne, precum și din alte surse de finanțare care nu contravin legislației în vigoare.

Centrul este condus de Director numit / destituit din funcție de Ministrul Afacerilor Interne, la propunerea BMA. Securitatea CPTS este asigurată de către Serviciul Centrului (angajații poliției), abilitat cu funcții de pază și acces, 24/24 ore.

Străinii luați în custodie publică, pot fi plasați în CPTS, DOAR în baza deciziei instanței de judecată, până la executarea măsurilor de expulzare, readmisie sau returnare de pe teritoriul Republicii Moldova. Perioada de deținere a străinilor în CPTS este de la 6 - 12 luni.

CPTS întocmește pentru fiecare străin un dosar personal care cuprinde: numele, prenumele, patronimicul, sexul, data nașterii, țara de origine, naționalitatea, data plasării, durata custodiei (conform deciziei instanței de judecată), descrierea aspectului exterior, caracteristici specifice (dacă sunt), confesiunea, rezultatele examenului medical, starea fizică și mintală, precum și alte caracteristici esențiale, poza străinului, amprente digitale, precum și lista de documente și bunuri personale preluate spre păstrare de la străin.

Controlul asupra activității CPTS este în sarcina BMA potrivit Ordinului MAI nr.354 din 31.12.2015 cu privire la aprobarea Instrucțiunilor de ordine interioară a Centrului de Plasament temporar al străinilor.

CPTS dispune din 35 de unități cu statut special și 5 unități civile. La momentul vizitei, erau 4 unități vacante de subofițeri (poliție).

C. COOPERAREA

Administrația CPTS a manifestat deschidere și cooperare pe durata vizitei. Angajații OAP nu au avut restricții la accesul în instituție, biroul de anchetă, sala polivalentă, blocul sanitar, blocul alimentar, sala sportivă, spațiile pentru cultele religioase, curtea de plimbări, izolatorul și spațiile de detenție.

D. TRATAMENTUL DEȚINUȚILOR

Capacitatea CPTS este de 138 de paturi (min.6 m² pentru fiecare deținut). La momentul vizitei în instituție erau plasați 34 de străini (preponderent din Bangladesh), inclusiv 2 femei din Federația Rusă. Pe parcursul anului 2018 la CPTS au fost deținuți: 101 străini. În 2017 – 97; 2016 – 124 străini, iar în 2015 – 104 străini.

Potrivit administrației, în CPTS nu erau plasați minori. În același timp, Ombudsmanul dispunea de informații cu privire la detenția unui minor din Bangladesh în CPTS pe o perioadă de 2 luni. Administrația CPTS a menționat că nu dispune de acte confirmative în acest sens, inclusiv presupusul minor a declarat că este „adult”. În cazul custodiei, minorii sunt separați de adulți. De regulă, minorii străini sunt plasați în blocul nr. 2 (separat de blocul adulților) pentru femei, împreună cu părinții sau rudele apropiate.

Custodiații au posibilitatea (potrivit administrației) să comunice rudelor și sau apropiaților despre locul aflării acestora. Mai mult, străinilor li se permite comunicarea online și/sau rețelele de socializare. Aparent, comunicarea online este permisă, dar, e aplicabilă doar străinilor ce dețin telefoane mobile cu acces la internet. O sală de calculatoare/ calculator nu există.

Pe fiecare hol este amplasat un aparat telefonic (accesibil prin cartelă telefonică), la care, aparent au acces toate persoanele. Aparatul telefonic este amplasat în imediata apropiere de biroul

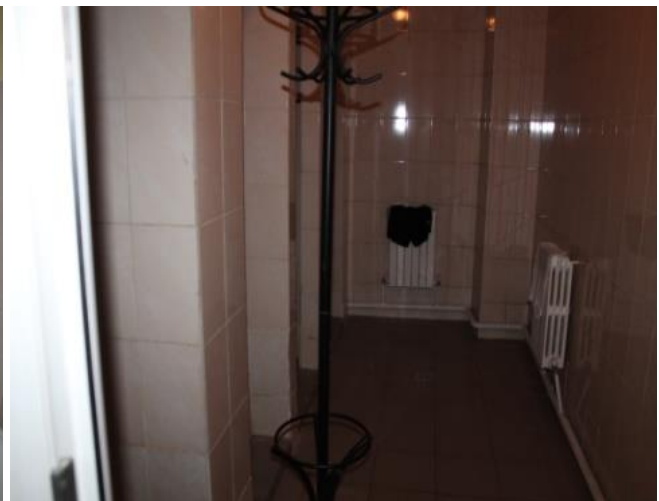
supraveghetorilor CPTS (post), ceea ce presupune că apelurile telefonice nu sunt întotdeauna anonime. La ieșirea din blocul locativ este amplasată cutia poștală (Poșta Moldovei) pentru scrisori. Accesul la cutia poștală este posibilă la solicitare sub supraveghere, fie în perioada ieșirii pentru plimbare în curte. Administrația CPTS a enunțat, că la solicitare, străinilor li se oferă plicuri și/timbre. În pofida acestora, nu există afișaje cu privire la lista instituțiilor de protecție și apărare a drepturilor omului, inclusiv într-o limbă de circulație internațională. Există un anunț cu privire la informarea despre cazurile de corupere în limba română.

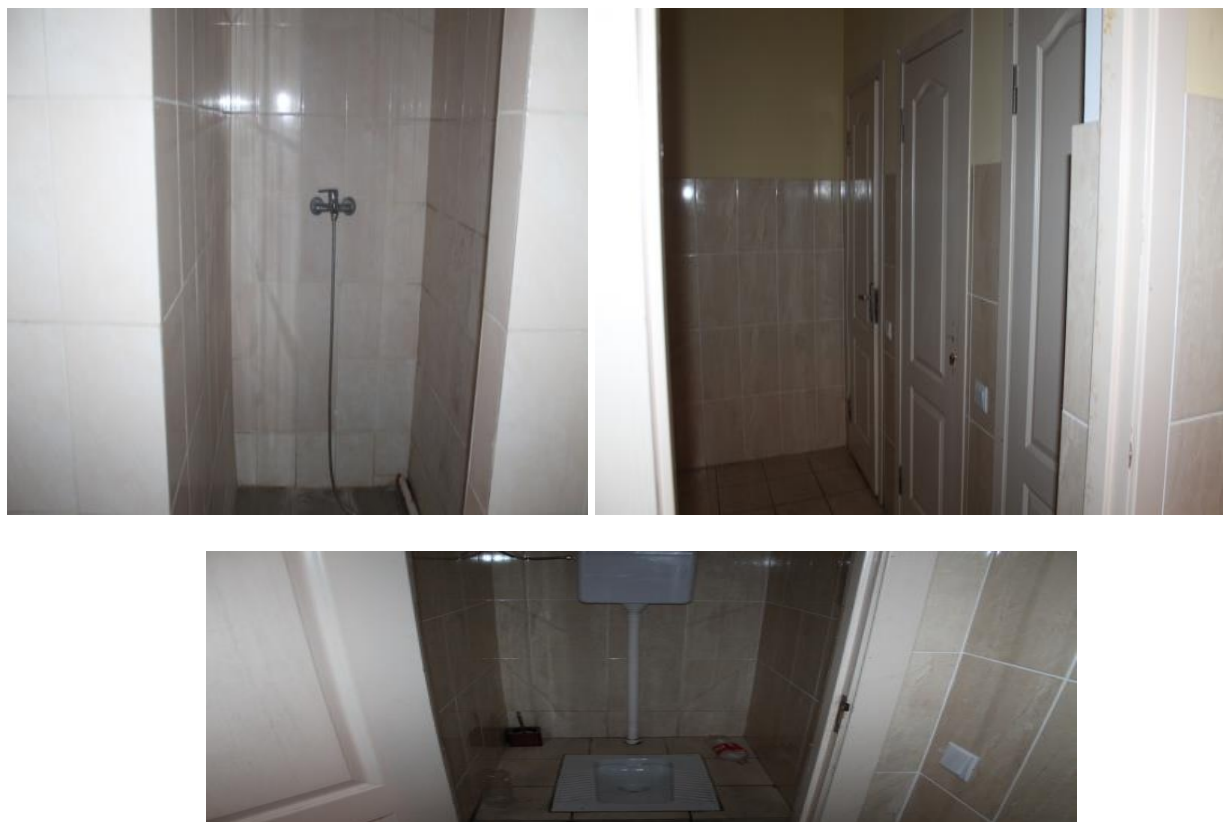

Alimentația străinilor are loc conform unui orar (3 ori/zi), în cantină, în conformitate cu normele privind alimentația în vigoare. Produsele sunt livrate de o companie de catering. Totuși, alimentația deținuților ar urma să corespundă necesităților, inclusiv bazate pe religia custodiatilor, decât doar cea tradițională autohtonă. CPTS ar trebui să prevadă și asemenea criterii de alimentare. Starea igienică vizibilă a cantinei era satisfăcătoare. Vizibil, porțiile alimentare din imagine erau satisfăcătoare. Alimentația neconsumată se aruncă într-un vas (căldare). La ziua monitorizării, căldarea era plină cu resturi alimentare (neconsumate).

Accesul la baie este zilnic (conform unui orar stabilit). Blocul sanitar (baie, WC) este amplasat pe hol, la fiecare etaj. Vizibil, starea igienică era satisfăcătoare. Baia este delimitată prin pereți, cu trei intrări, asigurându-se intimitatea. Apa caldă este livrată de CPTS, fiind încălzită de un boiler, cu capacitate de 1 tonă. Deși, se susține că dușul este accesibil oricând, la momentul vizitei, pereții unei băi erau uscați. Administrația a invocat că deținuții consumă enorm apa caldă, făcând abuz de apă. În timpul nopții, deținutul este nevoit să bată în ușa camerei (încuiată), astfel încât să audă gardianul, care să-l însoțească la WC. „Bătăia în ușă” este specifică și pentru străinii, care practică activități legate de cultul religios, după stingere, conform propriei tradiții.

Deținuții își spală singuri hainele. Uscarea hainelor are loc în camera proprie. Pe hol, sunt odăi separate improvizate (sală de sport și 2 săli pentru culte). Sala de sport dispune de echipament sportiv. Însă, cheia de acces la sală este la supraveghetorul de post. Echipa de vizită a observat praf, ceea ce prezumă că în sala de forță nu au avut acces deținuții (cel puțin în ultimele zile). Potrivit administrației, deținuții au acces la următoarele activități: fotbal, sală de forță, volei, tenis de masă. În una din săli era amenajată o mini-biserică (*stil ortodox*) improvizată și amenajată, iar alta – este destinată pentru cultul musulman, având doar un covor întins pe podea. Aparent, doar în ultima sală erau practicate activități religioase.

E. DREPTUL LA SĂNĂTATE

Asigurarea asistenței medicale primare deținuților este acordată de Secția Medicală a Poliției de Frontieră cu sediul în mun. Chișinău. Potrivit administrației, străinii sunt transportați ori de câte ori este necesar (în special pentru testul HIV) pentru consultații medicale și investigații de laborator în corespundere cu indicațiile medicului și starea lor de sănătate. În caz de maladii grave sau intervenții chirurgicale custodiații sunt transportați la IMSP IMU (serviciul de urgență), asigurându-se paza acestora. Cheltuielile pentru acordarea asistenței medicale sunt suportate în totalitate de către CPTS.

În incinta CPTS este un cabinet medical și un izolator medical. La momentul vizitei, medicul nu se afla la serviciu, respectiv, echipa de vizită nu a avut acces în cabinetul medical. Potrivit, șefului adjunct al CPTS medicul consultă bolnavii o dată în săptămână, iar în caz de urgență, se prezintă la solicitare. La fel, a menționat că cabinetul medical este dotat cu mobilier și echipament necesar.

F. DREPTUL LA APĂRARE

Deținuții au acces la asistența juridică garantată de stat, prin intermediul CNAJGS sau avocații aleși. Administrația susține că nu interzice / nu au fost cazuri de limitare a accesului la apărare avocaților. Custodiații sunt audiați în biroul pentru întrevederi din blocul administrativ. CPTS permite accesul reprezentanților UNCHR, OIM, Ambasadelor/ Consulatelor și ONG-urilor de profil (A.O. „Centrul de drept al Avocaților”). Recent, CPTS a organizat o vizită pentru reprezentanții unei Ambasade în vederea confirmării asigurării garanțiilor în custodie a unei persoane străine. Administrația CPTS afirmă că este deschisă pentru vizite din partea oficiilor consulare și ambasade pentru a preveni reticența acestora. O listă cu avocații grațiuți nu era afișată. Este neclară modalitatea de informare cu privire la dreptul la apărare și alegerea avocaților. Mai mult, este neclar mecanismul de acordare a asistenței juridice străinilor ce nu posedă limba română, rusă sau engleză. Administrația CPTS asigură că contractează, după caz, servicii de interpret.

G. DREPTUL LA INFORMARE

Deținuții au acces la TV prin cablu. TV este amplasat într-o sală pe hol. Programele TV sunt în limba română, rusă. La momentul vizitei, deținuții urmăreau o emisiune TV în limba română, deși majoritatea nu erau vorbitori de română. Având în vedere perioada de custodie (6 luni și mai mult), TV-ul este instrument preponderent de ocupare a timpului liber. Respectiv, accesul la canalele externe (nu doar autohtone) sunt indispensabile. La fel, administrația CPTS ar trebui să prevadă un mecanism de prevenire a incidentelor în cazul suprasolicitării unui grup de străini de a privi o anumită emisiune, etc. Administrația susține că accesul la TV este asigurat tuturor, fără obstrucționări, inclusiv sunt disponibile emisiuni TV în limba majorității străinilor aflați în CPTS (cum ar fi: bangali sau indo-europene).

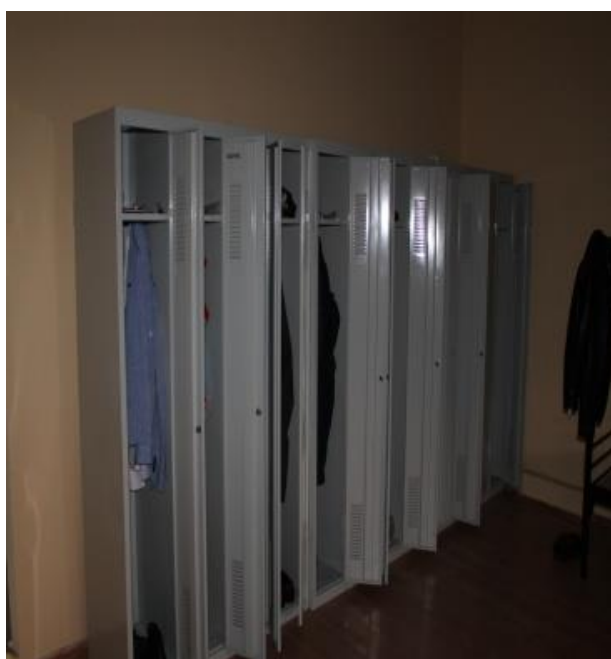
La fel, pe hol este amplasat un stand cu cca 20 cărți artistice, preponderent în rusă. Supraveghetorii au reiterat că străinii citesc publicațiile respective. Nu au fost observate documente juridice, legi și actele normative în vigoare sau panouri informative, inclusiv în limbile de circulație internațională.

H. CONDIȚIILE DE DETENȚIE

Per general, condițiile de custodie întrunesc, la momentul vizitei, criteriile minime de detenție. Ultima reparație cosmetică la CPTS a avut loc cu doi ani în urmă. Spațiile de cazare sunt luminoase, aerisite, spațioase și curate. Acestea dispun de geamuri de dimensiuni mari, care permit accesul luminii naturale, precum și aerisirea adecvată. În odăi sunt amenajate paturi, mese, scaune și dulapuri individuale pentru fiecare beneficiar. Suprapopulare nu există. Accesul în odăi are loc printr-un buton electronic fixat la intrarea în odaie. Supraveghetorii deschid ușile respective pe timp de zi. Astfel, pe timp de noapte, deținuții nu au posibilitate să iasă din încăperi. Această situație impune vigilență sporită din partea angajaților CPTS pe timp de noapte în vederea prevenirii unor incidente, violențe sau alte situații excepționale. Un buton de alarmă înăuntru spațiului de dormit nu există. Respectiv, deținuții pot apela supraveghetorii doar prin voce sau bătăi în ușa metalică.

Străinii beneficiază de plimbări zilnice sau activități sportive, în curtea de plimbări sau terenul sportiv amenajat.

În incinta blocului III administrativ este amplasat izolatorul disciplinar. La examinarea Registrului de evidență a persoanelor străine supuse izolării în perioada 2015-2018 nu sunt înscrineri. Potrivit administrației CPTS în ultimii trei ani nu au fost aplicate sancțiuni cu izolarea disciplinară.

I. DETENȚIA PESTE TERMENUL LEGAL

Potrivit administrației, CPTS întreprinde măsuri pentru evitarea detenției prelungite nemotivate. Însă, din cauza lipsei actelor de identitate, fie nedeclarării țării de origine, acest proces este tergiversat. Detenția în continuare a străinilor, care au depuse cerere de azil, fiind în CPTS este considerată ca omisiune legală, precum și o metodă de apărare solicitată de străini pentru prelungirea șederii pe teritoriul țării. Potrivit Legii 270/2008 solicitanții de azil nu trebuie să fie deținuți în CPTS. Detenția solicitanților de azil a fost menționată de Consiliul pentru prevenirea torturii în vizitele anterioare (2018). Această constatare se menține la momentul vizitei.

O altă observație, rămâne nivelul scăzut de cunoaștere a limbii engleze/franceze de către personalul de supraveghere. Acest fapt poate conduce la bariere în comunicare, reacționare promptă la solicitările străinilor sau de prevenire a unor incidente.

J. INCIDENTE/ABUZURI/ RELE TRATAMENTE

Potrivit administrației, în 2018 a fost înregistrat un singur caz de autovătămare. Persoanei i-a fost asigurată asistența medicală necesară. Iar pentru acțiunea admisă, străinul a fost sancționat disciplinar. Potrivit anchetei de serviciu inițiată de BMA nu au fost stabilite abateri disciplinare. La fel, nu au avut loc acte de tortură/ rele tratamente față de persoana custodiată, chiar dacă ultima a invocat contrariul. În particular, Avocatul Poporului a dispus aplicarea măsurilor provizorii în vederea asigurării securității, siguranței și dreptului la integritate fizică/ psihică a persoanei (*cererea 03-830/18*).

Urmare, a constatărilor în perioada vizitei, conducându-mă de prevederile art.24 a Legii nr.52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul):

PROPUN:

- 1) A lua act de constatările și concluziile Raportului de vizită la CPTS din 06.12.2018;
- 2) A remite Raportul pentru informare/ reacționare CPTS;
- 3) A plasa Raportul respectiv pe pagina web a OAP pentru informare și diseminare.

Coordonat:

Alexandru Zubco,

Șef Direcție, Direcția prevenirea torturii OAP

semnat

Executor:

L.Tudosan